

дактилоскопічна ідентифікаційна система» єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ», суб'єктом АДІС є уповноважений підрозділ органу державної влади, що здійснює дактилоскопічний облік відповідно до вимог законодавства України, який реалізує наповнення та використання інформації, збереження та захист її від випадкової втрати або знищення, незаконної обробки та незаконного доступу до інформації, ухвалює рішення щодо видалення та знищення дактилоскопічних даних, а також контролює діяльність суб'єктів АДІС у межах реалізації їхніх повноважень відповідно до наданих прав доступу до АДІС [4].

Незважаючи на те, що алгоритм наповнення та використання дактилоскопічної інформації нормативно затверджений, водночас обмін нею конкретно не розглянуто. І це при тому, що обмін інформацією є запорукою ефективного функціонування комунікаційних технологій, автоматизації процесів управління та обліку, які є рушійною силою сучасних ділових процесів в цілому.

Отже, з огляду на викладене, можна зазначити, що вдосконалення АДІС буде сприяти ефективному отриманню доказової бази в кримінальному провадженні лише в тому випадку, якщо скрізь будуть впроваджені сучасна електронна техніка і технології (програмні забезпечення) обробки інформації, що позначиться на оперативності й доступності.

Отож на сьогодні дактилоскопічні інформаційні системи необхідно впроваджувати в єдину інформаційно-телекомунікаційну систему для нагромадження й інтегрованого обміну інформацією між правоохоронними органами.

1. Пясковський В. В., Черноус Ю. М., Самодін А. В. Криміналістика : підручник / за заг. ред. В. В. Пясковського. 2-е вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 752 с.

2. Сокальський П. С. Щодо загальної державної дактилоскопічної реєстрації. *Теоретичні питання юриспруденції і проблеми правозастосування: виклики ХХІ століття* : тези доп. учасників ІІІ всеукр. науково-практ. конф. (Харків, 19 черв. 2020 р.); Наук.-дослід. ін-т публ. політики і соц. наук. Харків : НДІ ППСН, 2020. С. 209–212.

3. Бойченко О. В., Кухаренко С. В., Ленков О. С. Вирішення завдання дактилоскопічної ідентифікації в інформаційній моделі підтримки рішень. *Криміналістична техніка та методика*. Розділ: сучасна спеціальна техніка. 2012. № 3 (30). С. 113–118.

4. Про затвердження Положення про функціональну підсистему «Автоматизована дактилоскопічна ідентифікаційна система» єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ : наказ МВС України від 23.09.2024 року № 640. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1691-24#Text>.

Владислав БАБЕНКО

ад'юнкт кафедри кримінального процесу
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

<https://orcid.org/0000-0001-6677-1914>

ПРО ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ УЧАСТІ ЗАХИСНИКА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ В УМОВАХ ЗМІН, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВОЄННИМ СТАНОМ В УКРАЇНІ

Від початку воєнного стану до чинного законодавства України було внесено цілу низку змін, які викликані реаліями сьогодення. Наскільки виправданими та раціональними є такі зміни і чи не звужується обсяг прав і свобод осіб, які в подальшому в контексті цих змін стануть об'єктами кримінального переслідування, яким чином адвокати мають впливати на дотримання прав людини в умовах війни і як реалізовувати свої повноваження захисників в умовах воєнного стану, щоб був збережений баланс інтересів, – це лише невеликий перелік питань, які сьогодні, під час повномасштабної агресії російської федерації проти України, є надзвичайно актуальними. При цьому базовим та актуальним залишається питання реалізації повноважень стороною обвинувачення в умовах воєнного стану, оскільки вона, відповідно до чинного кримінального процесуального законодавства, залишається центральною фігурою досудового розслідування в кримінальному провадженні, проводить процесуальні дії та приймає процесуальні рішення. Зважаючи на це, постає питання вивчення особливостей вчинення таких дій та прийняття рішень в специфічних умовах – під час дії

воєнного стану в Україні, який було введено Указом Президента України №64/2022 від 24.02.2022 року та затверджено Законом України №2102-XI від 24.02.2022 року [1]. Сьогодні дана тематика активно вивчається процесуалістами, які не просто формують огляди таких нововведень, а й надають їм фахову оцінку, що дуже важливо в умовах розвитку нової віхи кримінального процесуального права.

У березні 2022 року, зважаючи на розгортання широкомасштабного вторгнення військ агресора до України, заподіяння численних збитків та жертв серед населення, кримінальне процесуальне законодавство разом з цим змінилося та зазнало суттєвих змін і доповнень, які були пов'язані із забезпеченням безпеки осіб, які є учасниками кримінального процесу. Частина прийнятих змін спрямована виключно на регулювання кримінального процесу в умовах воєнного стану.

У переважній більшості випадків, якщо досліджувати практичну площину, систему доказування, то опонентом державному обвинувачу є захисник обвинуваченого, оскільки він представляє сторону захисту і таким чином реалізує принцип змагальності в кримінальному процесі, збираючи докази на підтвердження невинуватості його підзахисного та визнаючи докази, зібрані стороною обвинувачення, недопустимими.

Так, під час проведення досудового розслідування у разі неможливості явки захисника для участі у процесуальних діях дізнавач, слідчий, прокурор може забезпечити дистанційну участь захисника із застосуванням технічних засобів (відео-, аудіозв'язку).

Слід наголосити на тому, що введення воєнного стану тягне за собою порушення конституційних прав громадян, що цілком виправдовується з боку держави, оскільки, перш за все, вживаються заходи для припинення збройної агресії.

Однак поза увагою законодавця залишився той факт, що у випадку дистанційної участі захисника підозрюваний, обвинувачений не мають можливості поспілкуватися конфіденційно із своїм адвокатом. Цим порушуються не тільки права особи, що притягається до кримінальної відповідальності а й постає питання захищеності адвокатської таємниці, якщо до початку слідчої дії підозрюваному, обвинуваченому було надано можливість поспілкуватися зі своїм захисником за допомогою відео-, аудіо- зв'язку.

Крім того, адвокат позбавлений можливості впевнитися у тому, що до його підзахисного не було застосовано заходів психологічного або фізичного впливу, переконатися у добровільності дій підзахисного під час проведення слідчих дій.

Ми вважаємо, що до новачі вказаної норми в кримінальному процесі законодавець підійшов досить спрощено та необґрунтовано. Так, існує необхідність в тому, щоб дещо форматувати підхід до дистанційної участі захисника в кримінальному процесі, оскільки в даному випадку сприйняття обвинуваченим реальної правової допомоги нівелюється.

На нашу думку, незважаючи на умови воєнного стану, особа повинна розуміти власну захищеність під час проведення процесуальних дій, судових засідань та інших важливих процесуальних кроків та мати змогу конфіденційного спілкування з адвокатом. В такому випадку законодавець повинен вдаватися навіть до режиму паузи у випадку неможливості забезпечення конфіденційності та надання адвокатом належної правової допомоги. Оскільки в ситуації, коли фізична присутність адвоката неможлива, особа здатна на необмірковані попередньо рішення, що призведе до суттєвих помилок і навіть руйнування стратегії захисту.

1. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»: Закон України №2102-XI від 24.02.2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>.

2. Почтовий М.М. Про вичерпність переліку засад кримінального провадження. Юридична наука. 2020. № 9. С. 187-192.

3. 5. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України № 4651-VI в редакції від 19.05.2024 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

4. Фаринник В.І. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження: теорія та практика: монографія. Київ, «Алерта» 2017. С. 235.

5. Почтовий М.М. Види диспозитивності кримінального судочинства України. Юридична наука. 2020. № 4. С. 155-159.